

Wykład IV

Dr. Maria Grzegorzewska.

Patofizjologia wyższych czynności nerwowych u oligofreników

Oskabienie siły i ruchliwości, procesów nerwowych - pewne dysocjacje w ich stosunkach wzajemnych - zaburzenia równowagi i oskabienie funkcji kory mózgowej - to też odruchy warunkowo tworzą się wolno i są niestrawne. W konsekwencji tego postrzeżenia i wyobrażenia są nisko i ubogie, więc i rozwój I-szego układu sygnałowego słaby i nieprawi-

idłowy. Wskutek zmniejszonej sprawności komórek korowych, wyższej analizy i syntety i nieprawidłowego współdziałania I i II układu sygnałów oligofrenik ma trudności w uogólnianiu, abstrahowaniu i wiązaniu logicznych całości - stąd też ubóstwo w umiarkowaniu i sądach niedorozwój w kształtowaniu stereotypów dynamicznych i w rozwoju mowy, II układ sygnałowy rozwija się słabo, ogólny niedorozwój procesów poznawczych.

Słabość procesów korowych powoduje rozlanie hamowania i wyzwolenie reakcji podkorza to znaczy że hamująca funkcja kory mózgowej jest oskabiona wskutek czego następuje zahamowanie mechanizmów podkorza. Ujawnia się to obok ogólnego niedorozwoju procesów emocjonalnych w zwiększonym znaczeniu podkorza w procesach psychicznych - nieuzasadnione wybuchy śmiechu, krzyku, płaczu pobudzenie ruchowe, dominacja niższych popędów w zachowaniu się /np. obżarstwo/.

Z powyższego wynika, że w pedagogice leczniczej należy przede wszystkim zwrócić uwagę na usprawnienie procesów korowych, a więc dostarczenie dziecku takich warunków życia i pracy ażeby mogło zdobywać możliwie bogate doświadczenia związane z przecięciami i łączyć je ze zdobytymi poprzednio.

Prócz oligofreników spotykamy w szkołach specjalnych pewien odsetek /nieliczny/ dzieci z otępieniem i dzieci z późniejszymi porażeniami mózgu i z chwilowymi zahamowaniami rozwoju /trwającymi jednak nie raz i po kilka lat/. Spotykamy tam również dzieci z tak zwanymi ogniskami zastojów w korze mózgowej wskutek pobudzenia czy hamowania. U podstawy nie leży tu więc uszkodzenie struktury, ale hamowania, które może się wyznaczyć. Widzimy więc, że niektóre rodzaje upośledzenia wysłownego należy rozpatrywać jako przejściowe i dające inne rokowanie.

Dziecko głuche

Zaburzenia w receptorze słuchowym np. anomalie w budowie ucha uszkodzenia spowodowane chorobami ucha. Głuchota może być też uzależniona od uszkodzeń i porażen w środkowych częściach analizatora

śluchowego. Przyczyną tego mogą być różne choroby zakaźne głównie urazy powstałe wskutek zapalenia opon mózgowych i zapalenia mózgu. Tak samo i inne choroby zakaźne, takie jak ospa płonica, kłenicca, dur i inne szczególnie w najwcześniejszym okresie życia dziecka.

U dzieci głuchych nie zachodzą zjawiska patofizjologiczne w przebiegu wyższych czynności nerwowych, tylko poznanie otaczającej rzeczywistości jest wybitnie ograniczone. Brak analizatora słuchu zuboża możliwości kształtowania się normalnego dynamicznego układu strukturalnego z punktu widzenia z zakresu jego treści i adekwatności z rzeczywistością. Poznanie rzeczywistości u głuchego jest więc ograniczone i w pewnej mierze nieadekwatne. Treści jest mniej i jest ona zubożona wobec tego, że nie są postrzegane zjawiska akustyczne.

Wobec tego że głuchy korzysta ze słownictwa człowieka słyszącego, a zjawisk akustycznych nie postrzega; więc wypełnia sobie luki w wyobrażeniach swoich o świecie swoistymi wyobrażeniami zastępczymi tzw. surrogatami wyobrażeń, które nie mogą być adekwatne z rzeczywistością ponieważ są tworem wyobraźni.

U głuchych więc pierwszy układ sygnałowy jest zubożony w zakresie treści i skąpy w stosunku do wierności, ponieważ ograniczenie dostępu bodźców prowadzi do utrudnienia rozwoju wyższej analizy i syntezy w sferze słuchowej do trudności wyodrębniania cech zasadniczych od cech drugorzędnych, a więc trudności w abstrahowaniu i wiązaniu logicznych całości /Ubóstwo w uogólnianiu wnioskowaniu i sądach/.

II układ sygnałowy kształtuje się z trudem.

Trudności rozwojowe wyższych czynności rozwojowych dziecka głuchego powodują słabe uzynanie kory mózgowej /ograniczony dostęp bodźców zewnętrznych/ i brak mowy /utrudnione: różnicowanie, brak symboli - słowa - zamykającego daną treść, jakim jest słowo. Brak symbolu do określania uogólnienia. słowa jego granice z innymi, co utrudnia systematyzację, klasyfikację, układy logiczne - trudności w rozwoju II układu i kształtowania dynamicznych układów strukturalnych/.

Mamy więc u głuchych ubogi i skąpy I układ sygnałów, zakłócenia i zahamowania w rozwoju II układu sygnałów i we wzajemnym ich stosunku. Ubóstwo II układu sygnałów polega głównie na "tandocie" biografii słów treści mają mało, jest ona powierzchowna, słaba, często spaczona, często i nieodpowiednia. Zdarza się że słowa nie znajdują pokrycia w I układzie sygnałów - stąd więc wynika częste zakłócenie współpracy między tymi sygnałami.

Elementarne stereotypy dynamicznie tworzą się stosunkowo łatwo, jeśli sytuacja wyjaśnia się wzrokowo, w innych wypadkach jednak, gdzie wchodzi w grę wybitnie II układ sygnałów w równiej mierze trudno.

To tłumaczy pewną społecznie utrudnioną pracę, w kontaktach z ludźmi głównie ze względu na brak poznania sytuacji i logiczne myślenie.

8
Dopiero w miarę usprawnienia mowy pogłębione obrazy wyłączone głuchego przekształca się w myślenie słowne, wtedy też i te sprawy wyrównują się w różnym stopniu. Wskutek małej sprawności kory mózgowej procesy emocjonalne są też mniej sprawne, braki w kierownictwie kory mózgowej a zwłaszcza II układu sygnałów powodują pewne nieprawidłowości w rozwoju procesów emocjonalnych.

Już na podstawie powyższych danych wnioskować można jak ważną sprawą w rozwoju intelektualnym głuchego jest mowa ustna i jak w pracy rehabilitacyjnej nad dzieckiem głuchym dbać należy o możliwie gruntowny i bogaty rozwój I i II układu sygnałów, a specjalnie w nauce mowy o jej odpowiednim rozumieniu, wyrazistości i różnicowaniu wymowy.

Dziecko niewidome

Wypadki ślepoty wrodzonej są bardzo rzadkie i bywają wywołane chorobami rozwojowymi oka w życiu płodowym /brak gałki ocznej, wrodzona zaćma, jaskra, niedorozwój nerwu optycznego i t.p./. Ślepotą może być nabyta w różnym wieku, jeśli powstała w najwcześniejszym dzieciństwie to jednostki dotknięte nią można uważać za niewidome od urodzenia.

Do przyczyn ślepoty nabytej należą specjalne choroby oka, takie jak jaskra, jaskra, odklejenie siatkówki, zapalenie nerwu optycznego i inne. Ślepotą całkowitą lub częściową może być uszczelniona od porażenia i uszkodzenia w środkowych częściach analizatora wzrokowego. Przyczyną tego mogą być różne choroby zakaźne, głównie urazy powstałe wskutek zapalenia mózgu i zapalenia opon mózgowych.

Przyczyną ślepoty są też wypadki rozmaitej natury.

Wykład V

Dziecko niewidome jest pod względem intelektualnym normalne, ma jednakże pewne ograniczenia i nieprawidłowości w poznawaniu świata otaczającego. Poznanie to jest zubożone / będąc wzrokowo niedostępną / w zakresie treści i nieadylkwatne z rzeczywistością. Luźni w wyobrażeniach bowiem niewidomi wypełniają zastępczymi wyobrażeniami, wskutek czego w procesie poznawczym prócz zubożenia zakresu treści jest i pewne jej zniekształcenie.

/przykłady/

Paniowa niewidoma słyszy i czyta o rzeczach mu niedostępnych "poznaje" je więc poprzez II układ sygnałowy z tym, że w I układzie nie ma dla nich, w tym względzie "sygnałów rzeczywistości" /Pawłow/, powstają więc wyobrażenia zastępcze. Mowa widzących staje się więc w pewnym stopniu regulatorem w rozwoju wiadomości obiektywnych niewidomych /zwłaszcza wyrazy odnoszące się do treści wzrokowych/.

W pewnej mierze niewidomy żyje w świecie analogii. Obrazu w jakim się zarysowuje niewidomemu jakiegoś wyobrażenia tego rodzaju, skontrolować nie możemy, a więc i skorygować, ze względu na to że niewidomi korzystają ze słownictwa ludzi widzących i w tych wypadkach słowem naszym nadają jakąś sobie

tylko samą treść, której znówu nam wyjaśnić nie mogą. To też I układ sygnałów niewidomych jest nie tylko uboższy w zakresie treści niż u rówieśników widzących, ale i nieadekwatny z rzeczywistością.

Chociaż bodźce optyczne są niedostępne, jednakże wogóle dostęp bodźców jest bardzo bogaty, bo słowo działa ukoźej polni, tzn. na korę mózgową działają już odwrócone od rzeczywistości "sygnały sygnałów", często nawet i bez najmniejszej możliwości jej sprawdzenia. Słowa więc czasem nie mają pokrycia w I układzie sygnałów co się odbija na pewnej nieprawidłowości współpracy między tymi sygnx układami.

II układ sygnałów rozwija się u niewidomych wprost wybitnie, jednakże kierując w pewnej mierze zkręconymi co do uoborności uogólnieniami, może nieprawidłowo odtwarzać rzeczywistość.

II układ sygnałów u niewidomych ma jakgdyby tendencję dosyć często do nieopierania się na I układzie stąd spotykamy u nich nieraz operowanie słowami bez pokrycia, snucie fantazji. II-gi układ sygnałów przytłaczające prowadzi pierwszemu.

Wskutek sprawnego uczyminienia kory mózgowej, rozwoju procesów wyższej analizy i syntezy oraz bogatego rozwoju II układu sygnałów abstrahowanie rozwija się łatwo zaznacza się jasno specjalna skłonność do wyodrębniania cech charakterystycznych jakiegoś obiektu, porównywania, szukania analogii, systematyzowania klasyfikowania, wiązania w logiczne całości i schematyzowania.

Wskutek braku kontroli wzrokowej niewidomy musi ciągle wysuwać wnioski, na podstawie dochodzących bodźców - to wszystko przy rozbudowie II układu sygnałów prowadzi nieraz poprzez analogię do różnorodnych przeżyć emocjonalnych i wyczerpującej pracy kory mózgowej. Typ bierny i czynny dziecka niewidomego. Jako jedna z przyczyn wychowania domowego i stosunek otoczenia do dziecka.

Z powyższego wynika, że w wychowaniu niewidomych czuwać należy przede wszystkim nad tym ażeby I układ sygnałów rozwijał się racjonalnie, ażeby postrzeżenia były wszechstronne i wyobrażenia możliwie wierna i dokładne, a wyobrażenia zastępcze możliwie bliskie rzeczywistości.

Wzrost intelektualny przy braku wzroku

Wzrost intelektualny przy braku wzroku - jest bardzo

Wzrost intelektualny przy braku wzroku - jest bardzo

Wzrost intelektualny przy braku wzroku - jest bardzo

Wzrost intelektualny przy braku wzroku - jest bardzo